

NEDLÄV

RÅ RÄVS

TTA ASÄL

RÖF 1 VA 5

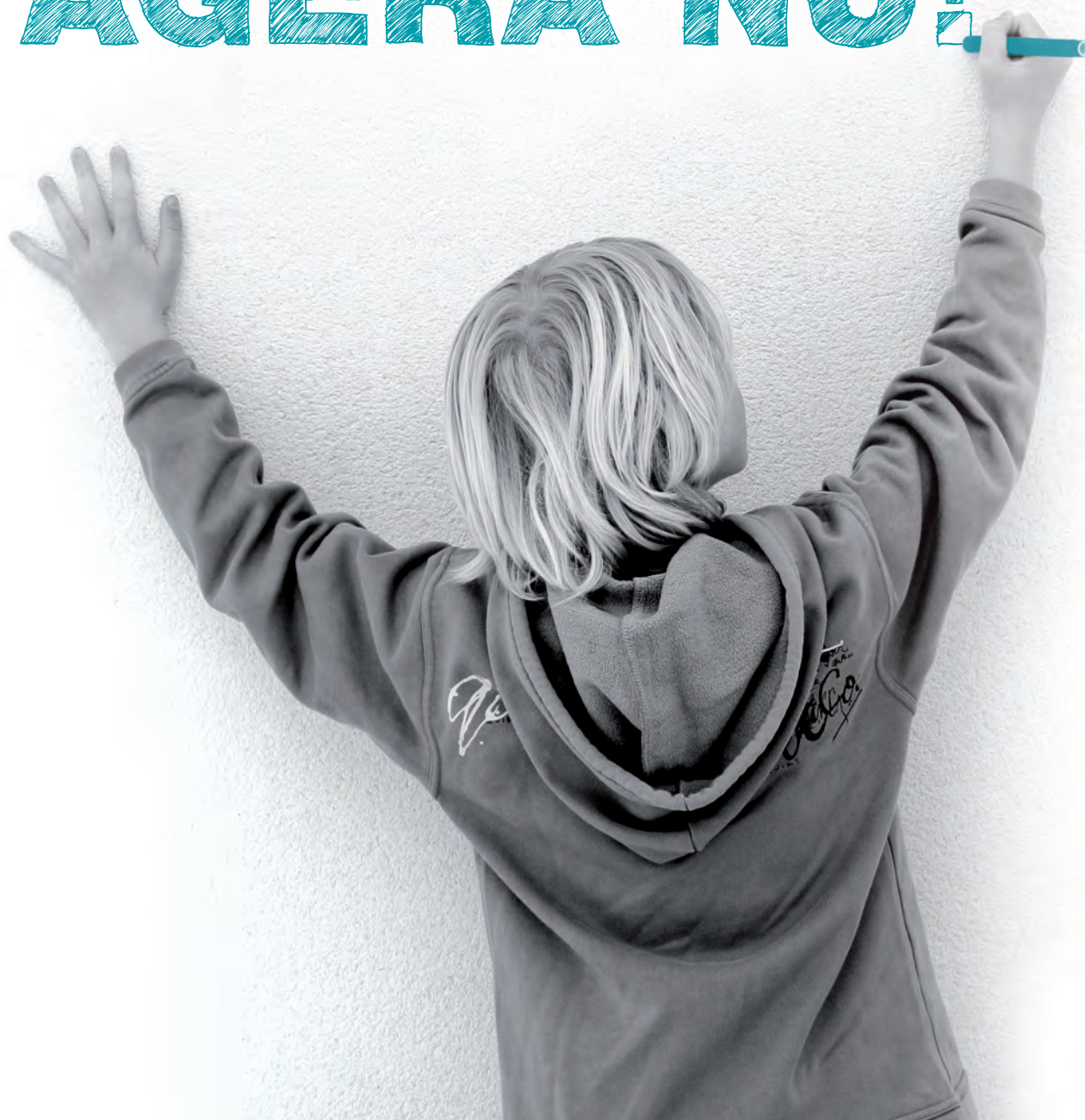
REÉPORUE

**VÄRLDEN
ÄR SVÅR
ATT LÄSA
FÖR 1 AV 5
EUROPÉER**

**EU:S HÖGNIVÅGRUPP MED EXPERTER INOM
LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET**

SAMMANFATTNING, SEPTEMBER 2012

AGERA NU!

EU:S HÖGNIVÅGRUPP MED EXPERTER INOM LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET SAMMANFATTNING

Syftet med denna rapport är att uppmärksamma den läs- och skrivkunnighetskris som påverkar alla länder i Europa. Vi måste inse att läsande och skrivande är mycket mer än en teknik eller en färdighet. Läs- och skrivkunnighet handlar om människors självaktning och förmåga att fungera och utvecklas i samhället som privatpersoner, aktiva medborgare, anställda eller föräldrar. Våra samhällen måste ta itu med denna dolda kris och det krävs ett samfällt agerande för att öka läs- och skrivkunnigheten och minska analfabetismen. Vi lever i en paradox: samtidigt som den digitala tidsåldern kräver allt högre nivåer av läs- och skrivkunnighet finns det miljontals européer i alla åldrar som inte når upp till en acceptabel nivå.

Vi tar alltför ofta för givet att alla kan läsa och skriva, förstå information och kritiskt använda alla informationskällor. Allt för ofta utgår vi också ifrån att det är bara lärarnas, skolornas eller regeringarnas uppgift att se till att människor lär sig läsa och skriva. Men just eftersom läs- och skrivkunnighet berör så många aspekter av vårt sociala och ekonomiska liv finns det många olika aktörer som kan hjälpa till att hantera dessa frågor.

I denna rapport behandlas centrala frågeställningar och lösningar för att uppnå läs- och skrivkunnighet för alla i Europa.

FÖRSTÅ PROBLEMEN OCH MÖJLIGHETERNA: VARFÖR ÄR LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET SÅ VIKTIGT?

MÅNGA MÄNNISKOR SAKNAR NÖDVÄNDIGA LÄS- OCH SKRIVFÖRMÅGOR

God läs- och skrivkunnighet är en absolut nödvändig förutsättning för att förbättra människors liv och främja en stark och hållbar ekonomisk tillväxt i Europa. Läs- och skrivkunnighet ger individen möjlighet att utveckla förmågan att reflektera, kritisera och känna empati och är central för det personliga välbefinnandet. Faktum är att Europas demografiska och socioekonomiska problem inte kan lösas om inte kompetensen breddas, vilket i sin tur leder till ökad produktivitet bland den arbetsföra befolkningen. Bristande läs- och skrivkunnighet är ett problem som går att lösa och det finns länder som redan har infört olika strategier för att öka läs- och skrivkunnigheten med positiva och kostnadseffektiva resultat. Men mycket återstår att göra.

Allt fler européer har en bristande läs- och skrivkunnighet. Nationella och internationella undersökningar visar att ungefär en av fem vuxna och en av fem 15-åringar saknar nödvändig läskunnighet för att kunna fungera normalt i ett modernt samhälle.

Bättre läs- och
skrivkunnighet för
INDIVIDEN

- Att komma till rätta med problemet med låga ambitioner
- Ökad delaktighet
- Högre lön

- Ökat samhälleligt deltagande
- Förbättrade utbildnings- och anställningsmöjligheter

Läs- och skrivkunnighet är ett grundläggande krav för människor i alla åldrar i det moderna Europa och förändringar på arbetsmarknaden, i ekonomin och i samhället i stort gör detta ännu viktigare. Läs- och skrivkunnighet är viktigt av följande orsaker:

- arbetsmarknaden kräver allt högre nivåer av läs- och skrivkunnighet;
- i den digitala världen blir socialt och samhälleligt deltagande alltmer beroende av läs- och skrivkunnighet;
- digitaliseringen förändrar läs- och skrivkunnigheten i grunden och det blir viktigare att kunna läsa och skriva eftersom socialt, samhälleligt och ekonomiskt samspel och kommunikation koncentreras på det skrivna ordet;
- befolkningen åldras och läs- och skrivkunnigheten måste uppdateras, inklusive digital kompetens och digitala färdigheter;
- fattigdom och dålig läs- och skrivkunnighet skapar en ond cirkel, där det ena problemet förvärrar det andra;
- ökad rörlighet och migration leder till att läs- och skrivkunnigheten blir alltmer flerspråkig med en kombination av många olika kultur- och språkbakgrunder.

Vi lever i en paradox: läs- och skrivkunnighet är viktigare och mer relevant än någonsin tidigare i vår digitala värld, samtidigt som läs- och skrivkompetensen inte hänger med. Vi måste omedelbart vända denna oroande utveckling.

INVESTERINGAR I LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET ÄR AVGÖRANDE FÖR MÄNNISKORS VÄLFÄRD OCH ÄR EKONOMISKT FÖRNUFTIGA

Investeringar för att förbättra läs- och skrivkunnigheten bland människor i alla åldrar är ekonomiskt förnuftiga och ger påtagliga resultat för individen och samhället, vilket i det långa loppet ger miljarder euro i vinster. Att förbättra läs- och skrivkunnigheten är en nödvändig förutsättning för EU:s framtida ekonomiska tillväxt och människors välfärd. Förutom de materiella vinsterna får man inte glömma att läs- och skrivkunnighet är en hörnsten i människans liv. Självförtroende kanske inte har ett kvantifierbart ekonomiskt värde, men bidrar till att stimulera ekonomiska och sociala framgångar genom människors vilja att lyckas.

Bättre läs- och skrivkunnighet för
SAMHÄLLET

- Att förbättra hälsa och välbefinnande
- Att minska fattigdomen
- Att minska skillnader
- Att förbättra det sociala kapitalet

- Att skapa ett mer rättvist, välmående och innovationskraftigt Europa

Det finns vissa allmänt utbredda missuppfattningar i Europa om läs- och skrivproblemens karaktär, storlek och omfattning. Dessa missuppfattningar hindrar utvecklingen på detta område eftersom de finns både bland individer och politiskt ansvariga. Vi måste alltså göra oss av med dessa myter om vi verkligen ska göra framsteg på det här området.

ATT ÄNDRA MISSUPPFATTNINGAR

MISSUPPFATTNINGAR FAKTA

”Dålig läs- och skrivkunnighet är ett problem i utvecklingsländer, inte här i Europa väl!”	En av fem europeiska 15-åringar och nästan en av fem vuxna saknar nödvändig läs- och skrivkunnighet för att kunna fungera normalt i ett modernt samhälle.
”Dålig läs- och skrivkunnighet är ett problem som importeras med invandrarna och har inget att göra med människor som fötts och växt upp i europeiska länder.”	De allra flesta barn och vuxna med dålig läs- och skrivkunnighet har fötts och växt upp i det land de lever i och har landets undervisningsspråk som modersmål.
”Det är bara människor som lever i samhällets utkant som har problem med dålig läs- och skrivkunnighet.”	En av fem vuxna har bristande läs- och skrivkunnighet och de flesta av dem har arbete.
”En del människor kan helt enkelt inte lära sig att läsa och skriva.”	Med rätt stöd kan nästan alla som anstränger sig lära sig att läsa och skriva tillräckligt bra. Det är bara personer med mycket allvarliga kognitiva svårigheter som inte kan utveckla en funktionell läs- och skrivkunnighet.
”Det är skolan som har ansvaret för att lära barnen att läsa och skriva.”	Skolan spelar en viktig roll, men har inte hela ansvaret. Många olika aktörer bidrar till att barn lär sig läsa och skriva, från föräldrar och kamrater till hälsovårdstjänster och andra. Efter den formella utbildningen har arbetsgivarna en viktig funktion att fylla, med positiva vinster för både arbetsgivaren och de anställda.
”Dyslexi är en obotlig åkomma som man inte kan göra något åt.”	Dagens barn förväntas att lära sig läsa och skriva lika snabbt och genom en enda pedagogisk metod. Personer med läs- och skrivsvårigheter diagnostiseras ofta som dyslektiker. Diagnosen bör vara ”problem med att lära sig läsa och skriva” och fokus bör ligga på att lösa problemet. Alla barn kan i princip lära sig att läsa och skriva.
”Att hjälpa dem som har svårt att lära sig läsa och skriva är tidskrävande och alltför svårt och dyrt för att det ska vara värt mödan.”	Program för att hjälpa personer som har svårt att lära sig läsa och skriva brukar vara mycket framgångsrika och är dessutom mycket kostnadseffektiva. En sådan investering betalar sig dussintals, kanske hundratals gånger under en människas liv.
”Efter de första barndomsåren har föräldrarna inget inflytande över sina barns läs- och skrivkunnighetsutveckling.”	Föräldrarnas inställning och läsvanor påverkar barnens läs- och skrivutveckling mycket starkt, hela vägen genom grund- och gymnasieskolan. Initiativ för att förbättra föräldrars förmåga att ge stöd på detta område har en mycket stark inverkan på barnens läs- och skrivförmåga.
”När barnen har gått ut grundskolan är det för sent att göra något åt läs- och skrivproblem.”	Miljontals barn kan läsa när de börjar gymnasiet, men inte tillräckligt för att det ska gå bra i skolan. Med specialiserat stöd kan dessa ungdomar utveckla en bra eller till och med mycket bra läs- och skrivkunnighet.

ATT UTFORMA LÖSNINGAR: EN SAMARBETSINRIKTAD STRATEGI

MEDANSVAR

Läs- och skrivkunnsighet har alltför länge betraktats som en fråga som endast berör utbildningssystemet. Bristande läs- och skrivkunnsighet är ett samhällsproblem med enorma konsekvenser för våra mål och strategier när det gäller folkhälsa, sysselsättning, digitalt deltagande, e-förvaltning, samhällsdelaktighet, fattigdomsutrotning och social integration. För att uppnå verkliga förbättringar av läs- och skrivkunnsigheten krävs politiskt medansvar och samarbete inom den politiska sfären och därutöver. Läs- och skrivkunnsighetsstrategier bör vara ett delat ansvar mellan samhället och staten och bör täcka alla åldrar och vara oberoende av politiska tidtabeller.

ATT SKAPA RÄTT FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR UTVECKLINGEN AV LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET

Europa bör höja sina ambitioner och sikta på funktionell läs- och skrivkunnsighet för alla människor. Det innebär att man arbetar enligt visionen att allt annat än 100 procent funktionell läs- och skrivkunnsighet är oacceptabelt. Regeringar, skolor, arbetsgivare och icke-statliga organisationer bör engagera sig i insatserna för att nå detta mål. Följande aspekter är viktiga i denna process:

- partnerskap för utveckling av läs- och skrivkunnsighet bör inrättas mellan samhälls- och utbildningsaktörer;
- EU-länderna bör införa heltäckande läs- och skrivkunnsighetsstrategier som grundas på en gemensam uppläggning av politiken mellan ansvariga departement och organisationer. Läs- och skrivkunnsighet bör inte bara stå i centrum för utbildningen, utan även för alla relevanta offentliga åtgärder;
- strategierna bör täcka alla åldrar, med början redan under den tidiga barndomen, genom skolåren och under det vuxna livet;
- det är viktigt att öka medvetenheten om problemet. Åtgärder för att komma till rätta med inställningen att bristande läs- och skrivkunnsighet är en tabubelagd fråga bör vara ett led i en strategisk insats, som bör omfatta undersökningar av befolkningens kompetensnivå och övervakning av framsteg;
- strategierna bör ha tillräcklig budget och långsiktiga ramar för nationella, regionala och lokala åtgärder;
- det krävs politiskt åtagande från toppen för att föra upp denna fråga på dagordningen, se till att den är synlig i samhället och behålla drivkraften för initiativ ute på fältet.

REKOMMENDERADE ÅTGÄRDER

Baserat på en granskning av evidensbaserad forskning har högnivågruppen med experter inom läs- och skrivkunnighet tagit fram ett antal rekommendationer.

Vi har enats om följande tre övergripande rekommendationer som gäller alla åldersgrupper:

1. Att skapa en mer lässtimulerande miljö

En lässtimulerande miljö innebär att böcker och annat läsmaterial finns lätt tillgängliga i hemmet, i skolan, på bibliotek och på andra håll, i pappersform och digital form. Här avser vi bland annat bibliotek på ovanliga platser, till exempel köpcentrum eller tågstationer. Föräldrarna behöver hjälp med att öka sin kompetens och sitt självförtroende för att få barnen intresserade av språkutveckling och läsande för nöjes skull. Kampanjer för att öka läsandet bör uppmuntras genom att stimulera till läsning och tillgång till böcker genom anordnande av mediekampanjer, bokmässor, offentliga läsevenemang, tävlingar och bokpriser. Det krävs en ändrad inställning bland alla samhällsaktörer – från föräldrar till politiskt ansvariga, från sociala tjänster och hälsovårdstjänster till aktörer på utbildningsområdet och från individerna till företagen – så att de inser att deras engagemang är avgörande för att främja läs- och skrivkunnighet och att alla människor kan lära sig att läsa och skriva med rätt uppmuntran och stöd.

2. Att förbättra läs- och skrivundervisningen och ge ökat lässtöd

Det första steget för att öka kvaliteten på undervisningen är att införa höga kompetenskrav för alla lärare. Lärarutbildningen och den fortsatta yrkesutvecklingen för alla lärare bör uttryckligen omfatta läs- och skrivkunnighet samt digitala aspekter. Lärarutbildningarna bör också omfatta en bred uppsättning undervisningsstrategier när det gäller läs- och skrivkunnighet, bedömningsstrategier och diagnosmetoder för läs- och skrivsvårigheter.

En högre undervisningskvalitet kan bidra avsevärt till att minska problemen med bristande läs- och skrivkunnighet. Följande faktorer är viktiga i detta sammanhang:

- att göra läraryrket mer attraktivt och införa selektiv rekrytering av lärare;
- att ge lärarna stort oberoende;
- att se till att lärarna utnyttjar detta oberoende väl genom att ge dem högkvalitativ utbildning, vilket gäller både lärarutbildningen och vidareutbildning under yrkeskarriären.

För att stödja lärarna i denna uppgift krävs följande åtgärder:

- att införa en bred uppsättning undervisningsstrategier inom läs- och skrivområdet i lärarutbildningen och den yrkesmässiga utvecklingen för grundskole- och gymnasielärare och vuxenlärare. Detta bör omfatta digitala aspekter, bedömningstekniker, diagnosmetoder för att upptäcka läs- och skrivsvårigheter och förbättringar av lärarnas kontakt med familjerna för att informera om barnens utveckling och komplettera skolarbetet;

- att förbättra och rationalisera tidig diagnos av sensoriska, språk-mässiga och inlärningsmässiga svårigheter för att förbättra utbildningsstödet genom att fånga in alla läs- och skrivproblem;
- att tillhandahålla incitament och stöd för inrättande av organisationstäckande läs- och skrivstrategier i skolan genom ett uttryckligt åtagande från skolans sida för att förbättra läs- och skrivprestationerna;
- att utforma en konsekvent läroplan för läs- och skrivkunnsighet, från förskoleundervisning till vuxenundervisning;
- att täcka in en bred uppsättning läsmaterial, från elektroniskt till tryckt läsmaterial, från konventionell litteratur till dagstidningar, tidskrifter och serietidningar;
- att avsätta tillräckligt med tid för läsundervisning och aktiviteter med fritt läsande och låta eleverna själva välja sitt läsmaterial och läsa i sin egen takt;
- att fastställa åldersrelaterade målnivåer och tillhandahålla bedömningsverktyg för att hjälpa lärarna att mäta framsteg och identifiera elever med extra stödbehov samt se till att stödet finns tillgängligt;
- att rationalisera läskunnsighet i läroplanerna, införa läskunnsighetsaspekter i andra ämnens läroplaner inom grundskolans senare år samt gymnasieskolans både högskoleförberedande program och yrkesprogram;
- att utforma en läroplan för läs- och skrivundervisning inom vuxenutbildningen. För vuxna bör läroplanen inriktas på förvärvande av läs- och skrivkunnsighet genom praktiska exempel ur vardagen och/eller på arbetsplatsen.

3. Att öka deltagandet och integrationen

Följande brister måste åtgärdas för att kunna skapa ett mer rättvist och integrerat deltagande i läs- och skrivlärandet:

Den socioekonomiska klyftan: barn med en fattig och missgynnad bakgrund har vanligen sämre läs- och skrivkunskaper. Den klyfta som skapas av socialt missgynnade förhållanden är det största problemet som EU måste lösa när det gäller läs- och skrivkunnsighet. Rättvisare utbildningssystem, garanterad tillgång till förskola till överkomliga kostnader och av hög kvalitet och åtgärder för att undvika en tidig differentiering av elever efter förmåga i olika utbildningslinjer, att undvika repeterade årskurser och att tillhandahålla allt nödvändigt stöd och material för barnens utbildningsbehov (till exempel genom att finansiera skolböcker, skolkläder och skolluncher) kan bidra till att minska denna klyfta.

Invandrarklyftan: många, men inte alla, invandrare har sämre läs- och skrivkunnsighet i språket i det land som de har flyttat till. För att hjälpa nyankomna invandrare, både vuxna och barn, krävs språk-

läs- och skrivkunnsighetskontroller och flexibel språkundervisning som anpassas till individuella behov. Uppsökande aktiviteter bör genomföras för invandrarföräldrar genom att engagera skolan. Tvåspråkighet bör betraktas som en tillgång för ytterligare språkutveckling genom att uppmuntra alla språkliga minoriteter att bevara sitt modersmål och vara stolta över det.

Genusklyftan: läs- och skrivkunnsigheten är sämre och minskar för unga pojkar. Genusklyftan handlar främst om brist på motivation och engagemang. För att lösa detta problem krävs ett mer attraktivt studiematerial och en öppnare inställning till digitala resurser för att göra läsande och skrivande relevant för pojkars preferenser, samt att fler manliga förebilder engageras i läs- och skrivaktiviteter och att fler män lockas till läraryrket.

Den digitala klyftan: personer med en fattig och missgynnad bakgrund har inte bara sämre tillgång till internet, utan när de använder internet är det mer för nöjes skull än för att lära sig saker. Många barn har dessutom en lucka mellan läsövningar i skolan, där de använder tryckt material, och digitalt läsande och skrivande hemma. För vuxna kan förbättrad läs- och skrivkunnsighet genom att utveckla den digitala kompetensen ge tredubbla fördelar: genom att de själva utvecklar digital kompetens får de också nödvändiga läs- och skrivkunskaper som ger dem tillgång till den skriftliga världen av sms, e-post etc. Detta bidrar också till att de bättre kan bedöma informationskällor på nätet.

Fler digitala och icke-formella digitala undervisningsmetoder bör användas i skolundervisningen och vuxenundervisningen för att öka elevernas motivation att lära sig att läsa och skriva. Lärare på alla nivåer bör ges kompetens att integrera informations- och kommunikationsteknik (IKT) i läs- och skrivundervisningen. Förlag och datorprogramproducenter bör tillhandahålla varierade digitala läsmiljöer som möjliggör en ökad användning av IKT för lärande, inte bara i underhållningssyfte.

ATT HANTERA SÄRSKILDA LÄS- OCH: SKRIVKUNNIGHETSFRÅGOR FÖR ALLA ÅLDRAR

Varje åldersgrupp – i stora drag småbarn, barn i deltidsskola och grundskolans tidigare år, ungdomar och vuxna – har sina egna och varierande problem när det gäller läs- och skrivkunnsighet.

I rapporten behandlas även specifika problem för dessa åldersgrupper i detalj. Vi lämnar följande rekommendationer för varje åldersgrupp:

SMÅBARN

1. Att stimulera och stödja familjen

Att genomföra familjeinriktade läs- och skrivkunnsighetsprogram med målet att förbättra föräldrarnas läs- och skrivkunnsighet och barnuppfostran samt att skapa en kultur av läsande för nöjes skull. Att erbjuda språkkurser för föräldrar som inte talar undervisningsspråket.

Att samarbeta med företag, icke-statliga organisationer och familjestödtjänster (t.ex. hälsovårdstjänster) för att nå ut till föräldrarna och engagera dem i läs- och skrivkunnsighetsprogram.

Att ge personer som har ansvar för familjestödtjänster kompetens att hjälpa både barn och föräldrar att lära sig att läsa och skriva.

2. Att förbättra kvaliteten på förskolan, gratis förskola

Ökade investeringar i förskola av god kvalitet är en av de bästa investeringarna som medlemsstaterna kan göra i Europas framtida humankapital. Fri förskola bör finnas tillgänglig för alla barn. ”Hög kvalitet” betyder högkvalificerad personal och läroplaner som inriktas på språkutveckling genom lek med betoning på språk, psykomotorisk och social utveckling och inledande läs- och skrivundervisning som följer barnens naturliga utvecklingsstadier.

3. Att införa tidiga kontroller för att upptäcka svårigheter som kan påverka senare läs- och skrivlärande

Det är viktigt att alla små barns hörsel, syn och talförmåga kontrolleras vid lämpliga åldrar och att problem rättas till så snabbt som möjligt. Här krävs ett system för tidig kontroll av språkförmåga och sådana förmågor som har betydelse för senare läs- och skrivlärande och för att kartlägga och nå ut till dem som riskerar att halka efter eller utestängas.

4. Samarbete mellan aktörer med ett barncentrerat perspektiv

Att stimulera samarbete mellan förskoleinstitutioner, föräldrar, hälsovårdstjänster, bibliotek och andra organisationer som är centrala för småbarn och deras utveckling. Att stödja inrättande och utökande av bokgäveprogram.

FÖRSKOLA OCH GRUNDSKOLANS TIDIGARE ÅR

1. Att öka antalet lärare med specialistkompetens när det gäller läs- och skrivkunnighet och att främja ökad kompetens bland alla grundskolelärare

Att införa en ny ämnesspecialitet för läs- och skrivkunnighet i lärarutbildningen. Dessa speciallärare kan agera som centrala resurspersoner för andra grundskole- och gymnasielärare för förbättrad läs- och skrivkunnighet bland eleverna. Att utforma åtgärder för att förbättra grundskoleläraryrkets anseende och göra det mer attraktivt, t.ex. genom högre löner, goda arbetsförhållanden och höga kompetenskrav.

Att se till att alla nyutbildade lärare erhåller en magisterexamen med kompetenser som kritisk utvärdering av forskning om läs- och skrivkunnighet och nya undervisningsmetoder, att anpassa undervisningen till den språkliga mångfalden bland eleverna och att engagera föräldrarna i sina barns läs- och skrivarbete i skolan.

2. Tidigt ingripande

Att införa åldersrelaterade minimivårer för läs- och skrivkunnighet, som stöds av bedömningar för att redan på ett tidigt stadium tillgodose elevernas individuella läs- och skrivkunnighetsbehov. Att ge elever och skolor med bristande läs- och skrivkunnighetsresultat det stöd de behöver så tidigt som möjligt. Att hjälpa föräldrar att upptäcka inlärningssvårigheter och samarbeta bättre med skolan för att rätta till dessa problem. Att förändra inställningen till dyslexi genom att betona undervisningsstöd i stället för medicinskt stöd för personer med läs- och skrivsvårigheter.

3. Att öka läsmotivationen

Att se till att läroplaner och undervisningsmetoder inriktas på att motivera eleverna att läsa och skriva, kombinerat med höga resultatförväntningar för att undvika misslyckanden i lärandet och bygga upp självförtroendet bland eleverna. Ett attraktivt och stimulerande läsmaterial för alla åldersgrupper och olika intressen bör finnas tillgängligt i skolbibliotek och klassrum. Att använda IKT-verktyg och digitalt läsande i både skolan och familjeaktiviteterna i hemmet. Att utforma kampanjer och program som erbjuder resurser, stöd och frivilliga stödpersoner som hjälper till med läsaktiviteter för missgynnade föräldrar och barn inom ramen för familjeinriktade program för främjande av läs- och skrivkunnighet.

UNGDOMAR

1. Att göra alla lärare till lärare i läsning och skrivning

Att anpassa undervisningsmetoderna så att läs- och skrivkunnighet lärs ut som en central färdighet i läroplaner för grundskolans senare år och gymnasieskolan. Att öka medvetenheten bland lärarna om betydelsen av läs- och skrivkunnighet i alla ämnen så att de ser läs- och skrivundervisning som en del av sitt ansvar. Att rationalisera undervisningen i läsning i läroplanerna och att inbegripa läsning i undervisningsämnena i grundskolans senare år och gymnasiet, både högskoleförberedande program och yrkesprogram.

2. Att tillhandahålla lämpligt material för att motivera alla läsare, särskilt pojkar

Att öka mångfalden i läsmaterialet, från serietidningar till konventionell litteratur, från sms-meddelanden till elektroniska böcker. Att införa digitalt läsande som en norm i Europas skolor. Att förse språk- och litteraturlärare med rätt kompetens för att använda mer IKT-resurser under lektionerna.

3. Att stimulera samarbete mellan skolor och företag

Att främja, stimulera och underlätta samarbete mellan skolor och företag för att få eleverna att förstå att läs- och skrivkunnighet är en grundläggande förutsättning för den personliga utvecklingen och för att få och behålla ett jobb.

ATT HANTERA SÄRSKILDA LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHETSFRÅGOR FÖR ALLA ÅLDRAR

VUXNA

1. Att inrätta system för att övervaka läs- och skrivkunnighetsnivån och läs- och skrivvanor bland vuxna

Att ta fram uppgifter om vuxnas läs- och skrivkunnighet, nationella och regionala undersökningar och övervakning för att kartlägga grupper som kräver särskild uppmärksamhet samt att planera för framtida strategier. Inom ramen för detta krävs särskild inriktning på läs-, skriv och räkneförmågan hos problematiska ungdomar och brottslingar, både vuxna och ungdomsbrottslingar. Att använda resultaten av internationella undersökningar, till exempel den kommande undersökningen inom ramen för PIAAC-programmet (Programme for the International Assessment of Adult Competencies – en internationell undersökning om läs-, skriv och räknekunskaper bland vuxna) för att främja politik på det här området. Att utbyta bästa praxis och skapa efterfrågan bland aktörer som inte är involverade ännu.

2. Att sprida budskapet om behovet av utveckling av vuxnas läs- och skrivkunnighet

Att stärka politiken och strategierna för att komma till rätta med bristande läs- och skrivkunnighet bland vuxna. Att använda direkt och indirekt kommunikation för att hjälpa vuxna med läs- och skrivsvårigheter att inse att de har problem och att de kan göra något för att förbättra sina kunskaper. Medierna bör bryta tabutänkandet kring bristande läs- och skrivkunnighet, bland både infödda och invandrare i EU. Samhällsmedvetandet om dessa frågor måste ökas: icke-statliga organisationer, medier, arbetsgivare, samhällsorganisationer och kända personer bör arbeta tillsammans för att synliggöra både problemet och lösningarna.

3. Att öka anseendet för vuxenlärare som arbetar med läs- och skrivkunnighet

Att stärka yrkesprofilen för vuxenlärare som arbetar med läs- och skrivkunnighet genom att tillhandahålla pedagogisk undervisning både under lärarutbildningen och i form av kontinuerlig vidareutbildning, goda karriärutsikter och tillräcklig lön. Att ta fram lämpligt och kostnadsfritt undervisningsmaterial. Att utforma läroplaner och bedömningsmetoder som är lyhörda för vuxenstudenters behov. Att stödja frivilligarbete för att inhämta pedagogiska färdigheter och deltagande i program som inriktas på att nå ut till och undervisa vuxna med lässvårigheter.

4. Att garantera en bred och varierad tillgång till lärandemöjligheter

Att ge vuxna tillgång till varierade och personliga lärandemöjligheter med lämplig varaktighet och takt vid lämpliga tidpunkter i konventionella miljöer och med IKT-stöd, företrädesvis relaterade till deras livs- eller arbetsförhållanden. Att använda nationell och regional lagstiftning för att finansiera, möjliggöra och stödja ökad tillgång till högkvalitativ vuxenutbildning i läs- och skrivkunnighet. Samarbete mellan regeringsdepartement och med lokala och regionala myndigheter, näringslivet och civilsamhället för att undanröja institutionella hinder. Att samarbeta med arbetsgivare för att främja läs- och skrivkunnighet bland deras anställda och skapa incitament för arbetsmarknadens parter att ta ansvar för utvecklingen av läs- och skrivkunnighetsprogram ute på arbetsplatserna. Att uppmuntra leverantörer av yrkesinriktad utbildning samt yrkeslärare och handledare att integrera läs- och skrivundervisning i läroplanerna. Att erkänna och validera icke-formellt och informellt lärande, belöna vuxnas resultat i erfarenhetsbaserat lärande och konsolidering av tyst kunskap. Att utforma effektiva program för att förbättra läs- och skrivkunnigheten bland problematiska unga vuxna och brottslingar med bristande läs- och skrivkunnighet.

KOPIOR AV HELA RAPPORTEN KAN ERHÅLLAS FRÅN

<http://ec.europa.eu/education/literacy>

Europeiska kommissionen

EU:s högnivågrupp med experter inom läs- och skrivkunnet.
Sammanfattning, september 2012

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå
2012 — 16 s. — 21 x 29 cm

ISBN 978-92-79-25522-9
doi:10.2766/37267

Mer information om Europeiska unionen finns tillgänglig på internet (<http://europa.eu>)
Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2012
© Europeiska unionen, 2012

Innehållet i denna sammanfattning återspeglar inte Europeiska unionens officiella
ståndpunkt. Författarna har hela ansvaret för den information och de åsikter som
uttrycks i publikationen.

Återgivning är tillåten med angivande av källan.

